

Versenyt? De hogyan?

Torjáné Amberger Teréz jogász, közgazdász, a Gazdasági Versenyhivatal Szolgálati Irodájának vizsgáló irodavezetője

Komoly emberek komolyan, érvekkel magyarázzák, hogy a kórházak kapacitását vissza kell metszeni, a betegek orvosválasztási jogát be kell határolni, aztán indulhat a verseny a biztosítók között a kegyeinkért, s eljön majd a Kánaán. De vajon e komoly emberek tényleg komolyan gondolják, hogy ha a piac kínálati oldalán megszüntetjük a versenynek még a lehetőségét is, akkor a keresleti oldalon a szolgáltatók majd összetörik kezüket, lábukat a kegyeinkért? Akik azt mondják, hogy a mostani rendszer maga a szocializmus, azok nem vélik felfedezni az általuk ajánlott modellben a szocializmus Rákosiról elnevezett korszakát vagy a hadigazdálkodást? Akkor volt az, hogy a kedves állampolgároknak még azt is megmondták, hol válthatják be a kenyérjegyüket. Miért gondolják azt, hogy ha több éhes száj (biztosító) lesz és csak egy kenyérgyár, akkor a kenyérgyár majd ahelyett, hogy a kenyér árát fölverné, még a foszlós kalács tetejére is csokit csurgat, hogy elcsábítson minket? Ha a szolgáltatást vásárló monopólium, az OEP olyan rossz (lusta, korrupt), ahogy regélik, akkor mitől lennének jobbak az eladói monopóliumok? Mi küszöbölné ki a korrupciót, a zsebbe dugott borítékot? Hallottam a betegirányítási modelleket (IBR), a profi betegirányítás megkapó előnyeiről is. De miért működnének ezek jól, ha nincs közöttük verseny, tehát nincs készítésük, hogy kifacsarják az egészségügyi intézményekből a jó teljesítményt? Bizony, ha kicsi az az ár, amit a biztosító a kórháznak fizet, akkor a kórház is majd csak kicsit néz rá a kedves betegre, s jól átpasszolja másnak a nemes feladatot, hippokratészi eskü ide vagy oda. Egyszerű: ha nem akarjuk megfizetni senkinek azt a pénzt, amibe a gyógyításunk kerül, abba mi magunk fogunk belehalni, nem pedig a nagy, örökölt rendszerek. Az OEP köszöni, megvan, s bár sanyarúan, megvannak a kórházaink, orvosaink is (utóbbiak közül némelyek azért nem annyira sanyarúan). Egy házi orvos sem ment csődbe az elmúlt hat évben, pedig mindenki panaszkodik, milyen nehéz az élete. A gyógyszergyártók is sírnak, de azért még egyik tőzsdei elemző sem mondta, hogy gyorsan adjuk el a részvényeiket. Egyetlen patikai csődtől volt hangos a sajtó az utóbbi 10 évben. Miközben tele van csődökkel, felszámolási hírekkel a csődértesítő. Minden más ágazatból. Akkor hol is a jó üzlet? A kereskedelembe? Az agrárszektorban? A textiliparban? Vagy inkább az egészségiparban?! Nekem úgy tűnik, hogy az egészség nagy üzlet! Itt lehet alacsony határfokkal, rosszul dolgozni úgy, hogy közben senki nem megy csődbe, legfeljebb betegből hal meg több a kelletténél. A mesék szerint vannak országok, ahol - jellemzően regionális szinten - jól szervezett betegirányításra, jó kapacitástervezésre és finanszírozásra épített rendszerek kiválóan teljesítenek. Alig van korrupció, ismeretlen a hálapénz, de a betegek is többet fizetnek legálisan, ha beteszik a lábukat a rendelőkbe. Ezek a népek mintha nemcsak gazdagabbak, de becsületesebbek is lennének nálunk, s mintha elterjedt volna köztük az a furcsa gondolat, hogy az ő dolguk is az egészségükre vigyázni, s ha már megbetegedtek, akkor a kezelésük költségeihez is hozzá kell járulniuk. Érdekes, hogy ezekben az országokban a betegek elégedettebbek. Vajon mit szeretünk mi a mostani rendszerünkben? A hiányzó végülőkét? A hosszú várakozásokat a rendelők folyosóin? Hogy jogunk van nem megtudni, mi is a bajunk pontosan? Hogy jogunk van szenvedések között meghalni, ha már nem jut kemoterápiára, még fájdalomcsillapításra sem, az eutanáziát pedig nem engedélyezik? Sok statisztika mutatja, hogy nem vagyunk annyian és annyira szegények, ahogy az adóbevallásaink mutatják. Az újságírók mindig csodálkoznak, hogy megszorítás ide vagy oda, továbbra is sokat költünk. A Tesco köszöni, jól van. A sajtó hangos tőle, hogy tönkremegyünk a háromszáz forintos vizitdíjtól, de közben

csendben lecsúszott a gyógyszertérítési díjak mintegy 50 százalékos emelkedése. Ez egyetlen receptnél is jelenthet annyit, mint jó néhány vizitdíj, mégis mindenki a vizitdíjtól sír és fél. Legyünk őszinték! Legalább magunkhoz. Ha a szükségét érezzük, akkor bizony költünk kórházra, orvosra, amennyit kell, csak jusson ágy, kedves szó, megfelelő gyógyszer, operáció. Ha kemény a helyzet, inkább nem járunk autóval, nem mobilozunk el ezeket, nem fűtjük az összes szobát, lekapcsoljuk a villanyt, de jusson orvosra. Ha őszintén beszélénk egymással, talán kiderülne, hogy az egészségünk, az életünk fontosabb tud lenni, mint a szórakozásaink. Mi lenne, ha az egészségügyünket, az orvosainkat, a kórházainkat, a mi "nonprofit" szent teheneinket hagynánk végre versenyezni és tönkremenni, ha rosszul és/vagy drágán dolgoznak?! Mi lenne, ha vállalnánk a kockázatát, hogy kiderüljön, ki mennyire taksálja a szaktudását, a munkájának az értékét. Mi meg eszerint dönthetnénk, hol gyógyíttatjuk magunkat. Akkor a számon kérhető minőségért fizetnénk nyilvánosan, és nem számon kérhetetlen kegyért zsebbe és kiszolgáltatottan. Ne a biztosítóinkat akarjuk megversenyeztetni (azt könnyű addig, amíg nincsenek, de csak addig•), hanem inkább a már létező házi orvosainkat, a szakorvosainkat, a kórházainkat. Velük és a háttérben lapuló s a lanyha beszerzési versenyekéből jól profitáló támogatóikkal küzdünk meg inkább, hogy hatékonyabb munkára, jobb minőségre kényszerüljenek valamennyien. Ezzel egyébként garantáltan több érdeket sértenénk, és nehezebb is lenne elérni. Legyünk bátrabbak mi, betegek! Követeljük meg az átláthatóbb információkat, ismereteket az orvosokról, kórházakról. Lássuk, ki, hogyan dolgozott az elmúlt időkben, lássuk az árakat és a minőséget, hogy aztán választhassunk. Fizessünk inkább legálisan, átláthatóan némileg többet, de mutathassunk rá arra, aki a pénzünkért cserébe nem ad minőséget. Vívjuk meg ezt a csatát magunkkal, magunkért, a gyerekeinkért! Ne féljünk a becsületesebb, átláthatóbb világtól, még ha valamivel többbe kerül is eleinte! Hosszabb távon biztosan így járunk jobban, garantáltan ez lesz az olcsóbb! És így talán lesz esélyünk meg is élni azt a hosszabb távot!

A Népszabadságnak az egészségügyi reformról rendezett konferenciáján, 2007. február 28-án elhangzott előadás szerkesztett és rövidített változata. A leírtak csak a szerző nézeteit tükrözik, nem tekinthetők a Gazdasági Versenyhivatal hivatalos álláspontjának. Az előadás teljes szövege a Kritika májusi számában jelenik meg.

(Népszabadság, 2007. április 16., hétfő, 12. oldal)